

Els cants a les nostres celebracions litúrgiques (i 2)

Dll, 20/09/2021 per Josep Lligadas

[Una font que raja sempre](#)

Després del que vaig escriure la setmana passada, m'arriba un comentari en què m'expliquen que allò que fa que a determinats liturgistes no els agradin els cants, per exemple, del Xavier Morlans, és que són "aportacions massa simples musicalment parlant o massa deutores de les harmonies i atmosferes de la música popular contemporània". Doncs sí que anem bé! I jo que em pensava que això més aviat era un mèrit!

En fi, que lamentablement el campí qui pugui de què parlava en l'article anterior continuarà. Per una banda, continuaran els que volen que els cants litúrgics siguin un producte de laboratori a base de textos oficials o textos oficialitzats i amb música plàcida i sense gaires modernitats. Per una altra, els que creuen que qualsevol cosa serveix per cantar-la a missa si agrada a la gent. I per una altra, els que, com a un servidor, ens agradaria que ens assembléssim una mica a França, Anglaterra o Alemanya i fóssim capaços d'afermar un corpus prou sòlid de cants, amb textos oficials i amb textos dels bons creadors que tenim a casa nostra, i amb músiques més clàssiques o més vives, que permetessin a les nostres comunitats cantar la fe, l'esperança i l'amor que ens uneixen quan celebrem l'Eucaristia i els altres sacraments. Perquè, tornant al que deia al començament de l'article de la setmana passada, els cants de l'ordenació del bisbe Taltavull crec que es pot dir que van ser molt més fidels al que ha de ser el cant litúrgic com a unió de l'assemblea en la lloança i la pregària, que els cants de l'ordenació presbiteral a què vaig fer referència.

El cas és que ara, en aquesta situació de campí qui pugui, des de fa temps estan apareixent nous cants que opten pel to sentimental que parla de l'adhesió personal a Jesús però sense que aquesta adhesió mostri gaire solidesa teològica, ni bíblica, ni d'espiritualitat madura, ni tampoc de vida cristiana atenta al món i als pobres. Són cants que entren, sobretot, per la via de les misses familiars, o amb presència de joves, i que almenys a mi em sembla que creen un pòsit de fe força inconsistent.

I a més, amb aquests cants, un descobreix coses tals com que, en una professió de fe pensada per a nens, s'hi ha colat un "jo crec en Maria" que és, evidentment, un disbarat teològic. I no, no s'hi val a dir que és un detall. És, com he dit, un disbarat: introduir en el cervell dels nens que "creiem" en Maria igual com "creiem" en Jesús, impedeix que creixin amb una fe sòlida i ens retornen a les èpoques de la desmesura mariana, unes èpoques que haurien de quedar definitivament enrere.

Aquest és un signe més de que, efectivament, amb el cant a les celebracions tenim un problema. Però la resposta no pot ser, com ja he dit, optar per prioritzar els cants fets en un despatx tenint només el missal al davant i sense tenir-hi la gent. Ja des del principi els cristians van construir cants propis que expressaven la seva fe, com veiem per exemple a Filipencs 2,6-15, o a Efesis 1,3-10 o a Colossencs 1,12-20, perquè el llibre de pregària propi del judaisme, els Salms, els era

insuficient. I després, tenim exemples en aquest mateix sentit, posem per cas en sant Ambrós, el gran bisbe de Milà del segle IV.

Doncs també ara. Hem de tenir, certament, cants bíblics i de textos litúrgics del missal. Però hem de tenir també cants que transmetin la fe amb un altre llenguatge, tant literari com musical. En el repertori popularitzat des dels anys 60 fins ara, hi ha cants de tota mena que cal saber triar segons cada comunitat, segons cada moment. I deixeu-me posar un exemple que potser sorprendrà, o fins i tot escandalitzarà: quan, fa moltíssims anys, cantàvem l'ara sovint ridiculitzat *Kumbayà*, de fet creàvem un clima d'interioritat, de comunió i de pregària que ens feia entrar molt bé en les celebracions i que, a més, ens feia presents, en una lletania, els sofriments del món. Era la mateixa línia que van adoptar els cants de Taizé, repetits i repetits. I és que en un cant tot és important: la lletra, tant per la seva expressió del contingut de la fe com per la seva capacitat d'aproximar el llenguatge de la fe al llenguatge de la vida; la música, que pot ser més tranquil·la o més viva, més simple o més elaborada; i el responsable dels cants, que ha de saber triar, i combinar, segons el tipus d'assemblea, segons els temps litúrgics o festes, segons el moment, segons el clima... sense obsessions ni apriorismes. Evidentment, aquest responsable dels cants ha de tenir una bona formació litúrgica, i saber que, per exemple, a la Setmana Santa, que són els dies més específics de l'any, els cants sí que han de ser molt específics de cada celebració. I que un diumenge de Pasqua ha de tenir molta més força musical que un diumenge de durant l'any.

Jo crec que, si se'n pogués parlar amb amplitud de mires, podríem fer millorar molt els nostres cants a les assemblees. Però m'imagino que en el moment actual totes les maneres de veure estan molt enrocades i poc hi ha a fer.

Acabo amb un exemple. Penso que tenim una colla de salms abandonats que, si els rescatéssim, fariem un bon servei a les nostres comunitats. Penso, per exemple, en quatre salms concrets: tres que serien magnífics cants d'entrada, "Serviu el Senyor amb alegria", d'Ireneu Segarra, "Al·leluia, som a la casa del Senyor", també d'Ireneu Segarra, i "Déu és per a nosaltres un refugi i un castell", d'Albert Taulé; i un altre que seria un magnífic cant de comunió, "Senyor el nostre cor té set de vós", de Jaume Arnella.

Sí, tenim un molt bon repertori. Llàstima que l'aprofitem tan poc, i que als qui tenen responsabilitat o influència en el camp litúrgico-musical no els interessi gaire, i per tant no el promoguin, i deixin que es perdi aquest valuós patrimoni eclesial.

I ara, com un apèndix, em permeto fer un petit comentari sobre els himnes de la Litúrgia de les Hores. I és que, segons la tradició i segons expliquen els documents oficials, els himnes de la Litúrgia de les Hores són un cant de to popular que ajuda a situar-se en la celebració en general i en el sentit específic d'aquella hora que anem a celebrar. Però resulta que, en l'edició actual catalana, publicada l'any 2016, els himnes han esdevingut la part més incomprendible i desagradable de tot l'Ofici. I és que l'opció dels responsables de la preparació d'aquests llibres, i que els bisbes catalans s'han fet seva, ha estat traduir els himnes llatins i a més pretendre que s'ajustin a la mètrica llatina amb l'objectiu, suposo, que es puguin cantar amb la música gregoriana corresponent.

I ha sortit, com no podia ser d'una altra manera, un bunyol, tant en la forma com

en el fons. De manera que, per als que estan avesats al rís de la Litúrgia de les Hores, els himnes són una barrera que han de saltar abans de començar a resar. I per als qui es volen introduir en aquest rís, són una clara invitació a arrencar a córrer.

I la pregunta és: ¿per què no s'ha fet una adequada selecció d'entre els bons cants que tenim en català, que realment compleixin la funció de situar en el que celebrem i invitar a entrar-hi? Suposo que per por de col·locar alguna cosa no prou "ortodoxa" o prou "acceptable" pels que es consideren guardians de qui sap què, i per aquest estrany sentiment que fa pensar que les coses fetes fa una pila de segles sempre han de tenir prioritat sobre les coses actuals, encara que sigui al preu de fer que no compleixin gens la funció que els correspon. A més d'un altre detall, de pur rubricisme: els himnes tradicionals estan formats per estrofes totes iguals i amb una última estrofa de contingut doxològic, mentre que els cants actuals no acostumen a tenir aquesta estructura... o sigui que no es poden cantar perquè no compleixen unes condicions formals que, pel que es veu, són sagrades!

Davant d'això, se m'ha acudit fer una petita recerca, pensant quins dels cants actuals podrien, segons el meu humil parer, ser bons himnes, per exemple, per a les Vespres del temps de durant l'any. I em surt aquesta llista: "Canta el teu Déu i salvador", "Cantarem al Senyor cants de joia", "Déu meu, quina joia", "Déu que creà la llum del sol", "El sol baixa, ve la nit", "Glòria a vós, oh Crist Senyor", "He nascut en un poble", "Heus ací el tabernacle", "Joiosa llum santa", "La llum del Crist ens il·lumina", "La nostra súplica s'eleva", "La terra lloï el Senyor entonant un nou himne", "Lloança a vós, oh bon Déu", "Oh, cridem amb tots els homes", "Oh, Jesucrist, vós sou la llum del món", "Poble de Déu, poble en marxa", "Poble immens, poble que avança", "Quan desvetllarem els cors", "Ressonen encara al desert de la vida", "Si és tan immens el firmament", "Un sol Senyor", "Vós sou, Senyor, la llum del meu cor", "Vós sou, Senyor, ma fortalesa". Això és el que se m'ha acudit a mi, dels cants que jo conec. Però és que a més hi ha tot un treball fet conscienciosament els anys 80, que va donar com a fruit *l'Himnari Litúrgic Català*, publicat el 1989 i prologat amb notable satisfacció per Mn. Pere Tena i que, pel que ara es veu, va ser un treball ben inútil.

Realment, em sembla que en tot plegat hi ha moltes coses a replantejar...